

kun en Indbefatning af alle de Enkelte, og naar han altsaa deri seer en Ret for Standen, maa den Enkelte dog ogsaa have nogen Fordeel deraf. Men, som sagt, der er jo Ingen, som gjør Paastand paa, at Fæstefamilierne have den juridiske Ret til at blive ved Fæstestedet, men det ærede Medlem fra Viborg (Bregendahl) gif i et foregaaende Møde endog saa vidt, at han sagde, at den almindelige Bevidsthed ikke anstaae det for en Rettighed, der tilkom Fæstefamilierne. Deri troer jeg ikke, det ærede Medlem har Ret. Det er vel saa, at mellem Jurister kun det gjælder for den almindelige Bevidsthed, hvad der er den juridiske Ret, og det er jo ogsaa muligt, at man i enkelte andre Samsundsclasser kan have den Bevidsthed, om hvad der bør finde Sted, som det ærede Medlem har troet at kunne kalde den almindelige, men jeg troer dog at turde paastaae, at, naar man vil tage Bevidstheden, som den er i den hele Befolkning, vil det ærede Medlem ikke have Ret i, at det ikke skulde være stemmende med den almindelige Bevidsthed, at det bør være saaledes, at Fæstefamilierne blive ved Stedet. Saalænge man imidlertid lader det blive ved Theorien, har det jo ganske vist mindre at betyde, og saa er det heller ikke værd at sætte sig i saa stor Bevægelse for at gjøre den modsatte Mening gjældende, men jeg har dog den Tro, at dersom man vilde skride til at udføre den Theori i Praxis, at nægte dette ældgamle Forholds Betydning og gjøre Alvor af det, man siger, man har Ret til, nemlig at drive Fæstefamilierne bort fra Stederne efterhaanden som disse blive fæsteledige, da vilde dette vistnok vække en saa afgjort Misbilligelse i hele Befolkningen —, idetmindste i den langt overveiende Deel af den, — samt i den lovgivende Forsamling, at det ikke kunde undgaaes, at der vilde blive taget alvorlige Forholdsregler derimod. Jeg skal med Hensyn til § 7 og de dertil stillede Ændringsforslag tillade mig at gjøre nogle saa Bemærkninger. Jeg har været med til i Udvalget, og maaffee tildeels foranlediget, at der er blevet stillet Forslag om at gjøre Forskjel paa de bundne Godser overhovedet og de frie Godser med Hensyn til Afbenyttelsen af Retten til at inddrage den

tiende Fæstegaard, og jeg har troet at finde en Begrundelse derfor i den Omstændighed, at ifølge Loven af 21de Juni 1854 have Fæsterne paa de bundne Godser en Forrettighed til at faae disse Steder til Selveiendom, hvilket Fæsterne paa de frie Godser aldrig have havt. Deri har jeg, som sagt, troet at finde en Berettigelse til at gjøre Forskjel paa Retten for de to Arter af Godser. Jeg har aldrig kunnet betragte det anderledes, end at det var en Uret, der blev gjort imod Fæsterne paa de bundne Godser, ved den Bestemmelse i Loven af 19de Februar 1861, idet man derved borttager den Rettighed for dem, som var givet dem ved Loven af 21de Juni 1854. Naar man modsætter sig denne Bestemmelses Ophævelse, fordi — siger man — det vilde bevirke en Standsning i Fæstets Overgang til Selveiendom, saa skal jeg ikke benægte, at det vel kunde have nogen Standsning tilfølgende, men jeg troer at kunne fremhæve Data, som godtgjøre, at den Indflydelse, som denne Bestemmelse har havt paa Fæstegodssets Overgang til Selveiendom, ikke er nær saa betydelig, som man har villet gjøre den. Det kan paavises, at i den Periode, der gif forud for Loven af 1861, ere ikke saa faa hele Godser gaaede over til Selveiendom. Det er altsaa ikke, fordi denne Lovs § 2 giver Tilladelse til at inddrage den tiende Gaard, der har bevirket disse Salg. Og paa den anden Side kan det paavises, at, uagtet denne Rettighed saaledes blev givet ved Loven af 1861, er der endnu Godser, hvorfra der ikke er solgt et eneste Fæstested. Disse Godseres Eiere have altsaa ikke villet sælge iforveien, og de ville heller ikke sælge bagefter, hvorimod de Andre have solgt iforveien, og solgt uden at ane, at en saadan Rettighed nogensinde skulde blive givet. Jeg troer, at Forholdet er dette, at de Godsetere, der ere komne til det Resultat, at de ville sælge, have gjort dette, og de, der ikke ville gjøre det, ikke ville sælge, gjøre det heller ikke, fordi denne Bestemmelse er bleven indført i Loven af 1861. Jeg antager derfor, at, om man ogsaa ophæver denne Bestemmelse, vil Fæstes Overgang til Selveiendom hverken skride frem hurtigere eller langsommere, end om den bliver staaende. Men